

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 409/2015-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 18. augusta 2015 predbežne prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti EuroFinancovanie s. r. o., Nové Záhrady I 13/A, Bratislava, zastúpenú advokátkou JUDr. Katarínou Dvorskou, Vietnamská 48, Bratislava, ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 17 Co 2/2015 z 28. januára 2015, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť obchodnej spoločnosti EuroFinancovanie s. r. o. o d m i e t a pre nedostatok právomoci Ústavného súdu Slovenskej republiky na jej prerokovanie.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 6. marca 2015 doručená sťažnosť EuroFinancovanie s. r. o., Nové Záhrady I 13/A, Bratislava (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 17 Co 2/2015 z 28. januára 2015 (ďalej len „napadnuté uznesenie“).

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že navrhovateľka [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len „navrhovateľka“), podala na Okresnom súde Prievidza (ďalej len „okresný súd“) návrh na nariadenie predbežného opatrenia, ktorým sa domáhala, aby súd odporcom [REDACTED] (ďalej len „dlžník“), a sťažovateľke zakázal akokoľvek nakladať s označenými nehnuteľnosťami vo svojom návrhu. Svoj návrh odôvodnila tým, že dlžník je vlastníkom týchto nehnuteľností a sťažovateľka je záložným veriteľom, ktorá začala s výkonom záložného práva označených nehnuteľností. Navrhovateľka v súčasnosti vedie exekučné konanie proti dlžníkovi na základe notárskej zápisnice, v ktorej dlžník uznal svoj dlh vyplývajúci zo zmenky a súhlasil s vykonateľnosťou notárskej zápisnice. Navrhovateľka zistila, že dlžník ako vlastník označených nehnuteľností zriadil záložné právo v prospech sťažovateľky na základe zmluvy o zriadení záložného práva 19. septembra 2013 (ďalej len „záložná zmluva“), ktorou je zabezpečená pohľadávka sťažovateľky ako záložného veriteľa zo zmluvy o úvere. Dlžník v záložnej zmluve súhlasil s výkonom záložného práva priamym predajom v prípade nesplácania poskytnutého úveru sťažovateľkou, ktorá z dôvodu nesplácania úveru aj začala s výkonom záložného práva. Podľa názoru navrhovateľky boli splnené predpoklady na nariadenie predbežného opatrenia, keďže osvedčila nárok, ktorému má byť poskytnutá ochrana, a aj nebezpečenstvo bezprostredne hroziacej ujmy, ak by nedošlo k nariadeniu predbežného opatrenia. Okresný súd uznesením vyhovel návrhu navrhovateľky a zakázal nakladať medzi iným aj sťažovateľke s označenými nehnuteľnosťami. Sťažovateľka nespokojná s označeným uznesením okresného súdu podala proti nemu odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd napadnutým uznesením tak, že rozhodnutie súdu prvého stupňa potvrdil ako vecne správne.

Sťažovateľka v sťažnosti namieta, že krajský súd napadnutým uznesením porušil jej označené práva. Argumentuje tým, že napadnuté uznesenie je arbitrárne, pretože krajský súd sa ústavne konformným spôsobom nevysporiadal s jej námietkami, ktorými spochybňovala splnenie podmienok na nariadenie predbežného opatrenia. Sťažovateľka tvrdí, že nebola splnená ani jedna z podmienok na nariadenie predbežného opatrenia, pretože podľa jej názoru navrhovateľka neosvedčila svoj nárok, v tomto smere poukazovala

na nedostatok uznania dlhu v notárskej zápisnici, pretože predpokladom uznania dlhu je jeho existencia v čase uznania, a tvrdila že navrhovateľka sa nestala oprávneným so zmenky, pretože absentuje podpis indosanta, preto ak indosament je neplatný, navrhovateľka vlastne nie je veriteľom pohľadávky a notárska zápisnica nie je legitímnym exekučným titulom, a to z dôvodu, že nie je možné uznať záväzok, ktorý v čase uznania neexistoval. Sťažovateľka ďalej spochybňovala úspešnosť návrhu navrhovateľky vo veci samej, totiž ak sa navrhovateľka domáha v konaní vedenom na Okresnom súde Prievidza (sp. zn. 6 C 178/2014) určenia neplatnosti záložnej zmluvy, nemôže byť v takomto konaní úspešná, pretože v zmysle ňou označeného rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Cdo 89/2007 z 25. februára 2009 na takomto určení nie je naliehavý právny záujem. Pokiaľ ide o bezprostredne hroziacu ujmu na strane navrhovateľky, sťažovateľka tvrdí, že ani táto nebola osvedčená, pretože rovnaký účel ako predbežné opatrenie by navrhovateľka docielila prostredníctvom informatívnej poznámky o začatí súdneho konania vo veci samej (určenie neplatnosti záložnej zmluvy, pozn.) do katastra nehnuteľností. Krajský súd podľa názoru sťažovateľky interpretoval a aplikoval ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku spôsobom týkajúcim sa predbežného opatrenia nesprávne, selektívne a excesne, nezohľadnil a nebral do úvahy zistený skutkový stav a *„dospel k záveru, ktorý zjavne odporuje pravidlám formálnej a právnej logiky, porušil princíp legality, princíp právnej istoty účastníka konania, pričom vystavil sťažovateľku nespravodlivosti sprevádzanej procesným neúspechom v konaní“*.

Na základe všetkých uvedených skutočností v závere sťažnosti sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd rozhodol nálezom, ktorým by vyslovil porušenie jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením krajského súdu, napadnuté uznesenie krajského súdu zrušil a vrátil vec krajskému súdu na nové konanie a zaviazal krajský súd na náhradu trov konania.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene alebo návrhy zjavne neopodstatnené môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť bez ústneho pojednávania.

Predmetom sťažnosti je namietaná neústavnosť, ako aj namietané porušenie práv garantovaných dohovorom, a to rozhodnutím krajského súdu potvrdzujúcim vecnú správnosť prvostupňového rozhodnutia, ktorým bolo vyhovené návrhu navrhovateľky na nariadenie predbežného opatrenia, smerujúceho okrem iného aj proti sťažovateľke.

Podľa § 102 ods. 1 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „OSP“) ak treba po začatí konania dočasne upraviť pomery účastníkov alebo zabezpečiť dôkaz, pretože je obava, že neskoršie ho nebude možné vykonať alebo len s veľkými ťažkosťami, súd na návrh neodkladne vydá predbežné opatrenie alebo zabezpečí dôkaz. Predpoklady na nariadenie predbežného opatrenia, jeho dôsledky a spôsob zániku upravujú ustanovenia § 74 až § 77a OSP.

Predbežné opatrenie je jedným zo zabezpečovacích inštitútov civilného procesu, ktorého zabezpečovacia funkcia má za cieľ dočasnou úpravou eliminovať nepriaznivé následky, ktoré by mohli pred začatím konania alebo v jeho priebehu nastať. Dočasnosť tohto opatrenia ako jeho základný znak znamená, že nejde o konečnú a definitívnu úpravu vzťahov medzi subjektmi. Nariadením predbežného opatrenia nezískava jeden z účastníkov práva, o ktorých sa má rozhodnúť až v budúcnosti, ale sa ním len dočasne upravuje určitý okruh vzťahov.

Z citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám sa uplatňuje na princípe subsidiarity, podľa ktorého ústavný súd poskytuje uvedenú ochranu iba vtedy, ak ju neposkytujú všeobecné sudy.

Ústavný súd už vo viacerých svojich doterajších rozhodnutiach v podobných súvislostiach vyslovil názor, že rozhodnutím o nariadení predbežného opatrenia, prípadne rozhodnutím o zrušení nariadeného predbežného opatrenia vydaným v rámci občianskoprávneho konania môže súd porušiť základné právo alebo slobodu účastníka súdneho konania, avšak takéto porušenie by sa mohlo stať predmetom konania podľa čl. 127 ods. 1 ústavy len vtedy, ak by mu nebolo možné poskytnúť ochranu prostredníctvom účinného právneho prostriedku nápravy dostupného účastníkovi konania pred všeobecnými súdmi (princíp subsidiarity) (III. ÚS 281/07).

Ústavný súd sa preto pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zaoberal určením miesta a postavenia predbežného opatrenia, ako aj existenciou účinných právnych prostriedkov nápravy v prípade, ak sa ten, koho sa rozhodnutie o predbežnom opatrení dotýka, domnieva (tvrdí), že došlo k porušeniu niektorého z jeho základných práv alebo slobôd.

Podľa právneho názoru ústavného súdu rozhodovanie o návrhu na predbežné opatrenie možno predovšetkým považovať za súčasť základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Predpokladom pre záver o porušení základných práv a slobôd je však také porušenie, ktoré nie je napravitelné alebo odstrániteľné činnosťou všeobecného

súdu pred začatím konania alebo v konaní o veci samej (§ 74 a nasl. OSP) (obdobne I. ÚS 46/00). Aj v prípade vyhovenia návrhu na nariadenie predbežného opatrenia je garantované právo dotknutého účastníka konania na konečnú, definitívnu ochranu poskytovanú súdom rozhodnutím vo veci samej. Nariadenie predbežného opatrenia v žiadnom prípade nevyklučuje, aby všeobecný súd poskytol v konečnom dôsledku ochranu právam, porušenie ktorých sťažovateľka namieta.

Pokiaľ ide o rozhodovaciu prax Európskeho súdu pre ľudské práva, táto vylučuje aplikovateľnosť čl. 6 ods. 1 dohovoru na rozhodovanie v otázke predbežných opatrení, pretože nie sú rozhodnutiami o občianskych právach alebo záväzkoch (pozri rozhodnutie *Apis versus Slovenská republika* z 10. 1. 2000, č. 39754/98, v ktorom sa konštatovala neaplikovateľnosť čl. 6 dohovoru *ratione materiae* v konaní o zrušení predbežného opatrenia).

Reflektujúc na uvedené východiská ústavný súd konštatuje, že realizácia inštitútu predbežného opatrenia ako zabezpečovacieho prostriedku v civilnom procese nemôže sama osebe opodstatniť záver o porušení práva fyzickej osoby alebo právnickej osoby vyplývajúceho z ústavy alebo dohovoru, pretože zákon poskytuje účastníkovi, proti ktorému smeruje výrok rozhodnutia o predbežnom opatrení, primeranú a efektívnu ochranu pred prípadným neopodstatneným a nezákonným obsahom takéhoto rozhodnutia aj počas konania vo veci samej. Keďže teda túto ochranu považuje ústavný súd jednak za účinnú a jednak za dostupnú, účastník súdneho konania sa jej preto nemôže súčasne dovolávať aj prostredníctvom sťažnosti pred ústavným súdom (*mutatis mutandis* II. ÚS 37/00, I. ÚS 46/00, I. ÚS 148/03, I. ÚS 49/07, III. ÚS 281/07).

Na druhej strane však treba pripustiť, že ústavný súd už v rámci svojej rozhodovacej činnosti pristúpil k preskúmaniu niektorých rozhodnutí o predbežných opatreniach, zásadne však išlo o ojedinelé prípady charakterizované výnimočnými okolnosťami veci. V tejto súvislosti ústavný súd judikoval, že zasiahnuť do rozhodnutí všeobecných súdov o predbežných opatreniach môže iba za predpokladu, že by takýmto rozhodnutím

všeobecného súdu došlo k procesnému excesu, ktorý by zakladal zjavný rozpor s princípmi spravodlivého procesu majúci charakter svojvôle (obdobne III. ÚS 169/2010, III. ÚS 281/07).

Ústavný súd je toho názoru, že sťažovateľkou napadnuté uznesenie krajského súdu takéto známky zjavnej svojvôle nenesie. Krajský súd v odôvodnení rozhodnutia svoj právny záver o osvedčení splnenia zákonných podmienok pre nariadenie navrhnutého predbežného opatrenia oprel o zistený skutkový stav a uviedol, že *„nemožno pri rozhodovaní o predbežnom opatrení posudzovať otázky rozhodujúce až pre vec samú, ako v tomto prípade namietaný naliehavý právny záujem na určení požadovanom vo veci samej a nedostatky indosamentu. Rovnako pri rozhodovaní o predbežnom opatrení nebol priestor na skúmanie bonity ostatných dlžníkov navrhovateľa a správa exekútora pre potreby rozhodnutia o predbežnom opatrení dostatočne osvedčovala, že tu dostatok iného majetku na splnenie dlhu nie je. To sa napokon javí pravdepodobné aj z informácie o začatí konkurzného konania voči odporcovi 1/. Čo sa týka nebezpečenstva bezprostredne hroziacej ujmy, nie je možné ju nepovažovať za danú za situácie, kedy sa už vedie exekúcia na vymoženie dlhu a v tom čase sú vykonávané také úkony (výkon záložného práva), ktoré majú bezpochyby dopad na umenšenie majetku dlžníka. To, že neplatnosť záložnej zmluvy, a z nej vyplývajúce neprípustnosť výkonu záložného práva ostáva do značnej miery sporná nie je v tomto prípade predbežnému opatreniu na prekážku. Výkon záložného práva je totiž odporcovi 2/ znemožnený aj v dôsledku prebiehajúceho konkurzného konania na majetok odporcu 1/, a preto ujma, ktorá nariadeným predbežným opatrením na jeho strane hrozí je minimálna. Hrozbe tvrdenej a osvedčenej ujmy sa tak predchádza s minimálnym negatívnym dopadom na odporcu 2/, a preto niet dôvod poistku v podobe predbežného opatrenia v danom prípade odstraňovať. Napokon nemožno uznať ani argumentáciu odporcu 2/, že účel predbežného opatrenia bolo možné dosiahnuť zápisom poznámky podľa § 159a O. s. p. Tá nie je spôsobilá zamedziť úbytku v majetkovej sfére odporcu 1/, čo je účelom nariadeného predbežného opatrenia a nie je preto prostriedkom, ktorým možno cieľ predbežného opatrenia dosiahnuť aj bez jeho nariadenia.“*

Ústavný súd je toho názoru, že krajským súdom prijatý právny záver vychádza z okolností prípadu, odôvodnenie napadnutého uznesenia krajského súdu nemožno *prima facie* považovať ani za zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, pretože sa riadne zaoberal námietkami sťažovateľky, a úvahy uvedené v odôvodnení napadnutého uznesenia nemožno považovať ani za svojvoľné alebo také, ktoré by boli v rozpore so zmyslom a účelom predbežného opatrenia. V tejto súvislosti je potrebné zdôrazniť aj to, že osvedčenie zákonných predpokladov pre potreby nariadenia predbežného opatrenia nemožno zamieňať s požiadavkou preukázania rozhodujúcich skutočností, tak ako to je pri rozhodovaní vo veci samej, ako to správne uviedol krajský súd v odôvodnení svojho rozhodnutia. Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd konštatuje, že nezistil signály, ktoré by nasvedčovali tomu, že v prípade sťažovateľky rozhodnutím všeobecného súdu došlo k takému procesnému excesu, ktorý by zakladal zjavný rozpor s princípmi spravodlivého procesu majúci charakter svojvôle. Na tomto závere nemôže nič zmeniť okolnosť, že sťažovateľka má na celú vec odlišný názor a s napadnutým uznesením krajského súdu nesúhlasí. Táto okolnosť totiž sama osebe nemôže spôsobiť porušenie označených práv sťažovateľky (obdobne m. m. II. ÚS 218/02, II. ÚS 229/07, I. ÚS 265/07, III. ÚS 139/08).

V danom prípade teda ústavný súd na základe uvedených zistení konštatuje, že nie je daná jeho právomoc na prerokovanie veci sťažovateľky, pretože ochranu jej právam ako účastníkovi konania poskytuje Občiansky súdny poriadok a občianskoprávny (všeobecný) súd v dotknutom konaní, a to prostredníctvom účinného a dostupného právneho prostriedku nápravy. Z uvedených dôvodov rozhodol ústavný súd o odmietnutí sťažnosti sťažovateľky pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 18. augusta 2015